

METODOLOŠKO POJASNILO

Doris Kuhelj

DEMOGRAFIJA PODJETIJ Z VSAJ ENO ZAPOSLENO OSEBO (SPR-DEM-EBD/L)

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljane podatkov:

- Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, Slovenija, letna (Prva objava/Elektronska objava)

Julij 2021

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave o demografiji podjetij z vsaj eno zaposleno osebo je prikaz podatkov o novonastalih podjetjih brez predhodnika, o podjetjih, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, in o preživelih novonastalih podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo.

Ključne statistike so:

- število podjetij (novonastalih podjetij, podjetij, ki so prenehala poslovati, in preživelih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, ki so preživela eno do pet let)
- število zaposlenih oseb (v novonastalih podjetjih in v podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo, ki so prenehala poslovati)
- število oseb, ki delajo (v novonastalih podjetjih, v podjetjih, ki so prenehala poslovati, in v podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo, ki so preživela eno do pet let).

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (ES) št. 295/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o strukturi statistiki podjetij (prenovitev) (CELEX: 32008R0295)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je podjetje, registrirano za opravljanje pretežno tržne dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, ki je bilo aktivno vsaj del opazovanega obdobja.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so novonastala podjetja, podjetja, ki so prenehala poslovati in preživela podjetja z vsaj eno zaposleno osebo.

Gre za poln izbor enot opazovanja; to pomeni, da so v raziskovanje zajeta vsa tista tržna podjetja, ki opravljajo katero izmed dejavnosti iz področij dejavnosti od B – Rudarstvo do S – Druge dejavnosti (brez skupine dejavnosti 64.2 – Holdingi in področja dejavnosti O – Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti) po SKD 2008 in ki so bila aktivna vsaj del

opazovanega obdobja.

Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo opazuje podjetje, katerega glavna dejavnost spada v eno izmed naštetih področij dejavnosti po SKD 2008: Rudarstvo (B), Predelovalne dejavnosti (C), Oskrba z električno energijo, plinom in paro (D), Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja (E), Gradbeništvo (F), Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G), Promet in skladiščenje (H), Gostinstvo (I), Informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), Poslovanje z nepremičninami (L), Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N), Izobraževanje (P), Zdravstvo in socialno varstvo (Q), Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (R) in Druge dejavnosti (S). Podjetja, ki po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS) spadajo v sektor Država (SKIS 13) in v sektor Neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom (SKIS 15), niso zajeta v raziskovanju.

Podjetja opazujemo tudi glede na njihovo pravnoorganizacijsko obliko in glede na velikost podjetja, ki jo določimo glede na število zaposlenih.

Aktivna podjetja so podjetja, ki med letom opazovanja izkazujejo prihodek od prodaje ali zaposlene ali investicije. V raziskovanju opazujemo letno približno 74.000 aktivnih enot.

V raziskovanju opazujemo statistično dejavnost, ki je kot glavna določena v SPRS za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije (PRS), ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Glavna vira podatkov za izvajanje raziskovanja SPR-DEM-EBD/L sta dva: statistično raziskovanje Demografija podjetij (SPR-DEM/L) in podatki o aktivnih podjetjih za posamezno leto opazovanja iz Statističnega poslovnega registra (SPRS), katerega skrbnik je Statistični urad RS. Podatke v raziskovanju pridobivamo iz statističnih virov.

Za ugotavljanje novonastalih podjetij in podjetij, ki so prenehala poslovati z vsaj eno zaposleno osebo najprej iz rezultatov raziskovanja Demografija podjetij pridobimo podatke o novonastalih podjetjih brez predhodnika in o podjetjih, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, ki so imela v letu nastanka oziroma v letu prenehanja vsaj eno zaposleno osebo.

Poleg tega prepoznavamo tudi novonastala podjetja, ki so nastala zaradi povečanja števila zaposlenih oseb, in podjetja, ki so prenehala poslovati zaradi upada števila zaposlenih oseb, in sicer tako, da primerjamo poslovanje aktivnih podjetij med leti.

Prepoznavamo podjetja, ki so v opazovanem letu imela vsaj eno zaposleno osebo, v prejšnjih dveh letih pa so poslovala brez zaposlenih oseb (ugotavljanje novonastalih podjetij, nastalih zaradi povečanja števila zaposlenih oseb).

Podjetja, ki so v opazovanem letu izkazovala vsaj eno zaposleno osebo, v naslednjih dveh letih pa so poslovala brez zaposlenih oseb (ugotavljanje podjetij, ki so prenehala poslovati zaradi upada števila zaposlenih oseb).

Dodatne informacije so na voljo v metodoloških pojasnilih Demografija podjetij.

SPRS je bolj podrobno predstavljen v Metodološkem pojasnilu Podjetja.

Glavni vir podatkov o zaposlenih osebah in osebah, ki delajo, je Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP), katerega skrbnik je SURS.

Dodatne informacije so na voljo v metodoloških pojasnilih Aktivno prebivalstvo.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Število podjetij je število registriranih pravnih ali fizičnih oseb, ki so med letom opazovanja vsaj v delu tega obdobja izkazale zaposlene ali prihodek od prodaje ali investicije, ki so bile aktivne vsaj del opazovanega obdobja. Podjetje lahko sestavlja več lastniško povezanih pravnih oseb, v kolikor na trgu delujejo kot eno samostojno podjetje.

Novonastalo podjetje z vsaj eno zaposleno osebo je novonastalo podjetje brez predhodnika, ki je imelo v letu nastanka vsaj eno zaposleno osebo, ali podjetje, ki je pred opazovanim letom poslovalo brez zaposlenih oseb (vsaj dve leti), v opazovanem letu pa je imelo vsaj eno zaposleno osebo (novonastalo podjetje, nastalo zaradi povečanja števila zaposlenih oseb). Med novonastala podjetja brez predhodnika ne štejemo podjetij, ki so nastala s spojitvijo, razdelitvijo ali oddelitvijo podjetij, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, in tistih, ki so po dveh letih prenehanja poslovanja znova oživela (reaktivacije). Med novonastala podjetja, ki so nastala zaradi povečanja števila zaposlenih oseb, ne štejemo podjetij, katerih število zaposlenih oseb se je povečalo zaradi pripojitve podjetja.

Podjetje z vsaj eno zaposleno osebo, ki je prenehalo poslovati, je bodisi podjetje, ki je dejansko prenehalo poslovati in je brez naslednika in je imelo v letu, ko je prenehalo poslovati, vsaj eno zaposleno osebo, bodisi podjetje, ki je vsaj v naslednjih dveh letih po opazovanem letu še poslovalo, vendar brez zaposlenih oseb, v opazovanem letu pa je imelo vsaj eno zaposleno osebo (podjetje, ki je prenehalo poslovati zaradi upada števila zaposlenih oseb). Med podjetja, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, ne štejemo podjetij, ki so prenehala obstajati zaradi spojitve z drugim podjetjem, pripojitve k drugemu podjetju ali z razdelitvijo podjetja, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, in tistih, ki so v dveh letih po letu opazovanja znova oživela. Med podjetja, ki so prenehala poslovati zaradi upada števila

zaposlenih oseb, ne štejemo podjetij, katerih število zaposlenih oseb se je zmanjšalo zaradi oddelitve podjetja.

Preživelo podjetje z vsaj eno zaposleno osebo je novonastalo podjetje z vsaj eno zaposleno osebo, ki je od leta, ko je nastalo, poslovalo največ naslednjih pet let in je v opazovanem letu imelo zaposleno vsaj eno osebo. Podjetje štejemo za preživelo tudi takrat, ko je pravna enota prenehala poslovati in je dejavnost prevzela nova pravna enota, ki je bila ustanovljena za prevzem proizvodnih dejavnikov podjetja.

Osebe, ki delajo, so vse osebe, ki delajo pri opazovani enoti (plačane in neplačane), in tudi vse tiste osebe, ki delajo zunaj enote, ki ji pripadajo in ki jih plačuje (npr. prodajni zastopniki). Med osebe, ki delajo, se štejejo tudi delavci z delovnim časom, krajšim od polnega, sezonski delavci in delavci na domu, ki so na plačilnem seznamu opazovane enote. Med osebe, ki delajo, pa se ne štejejo delavci, ki jih enoti posredujejo druga podjetja, in prostovoljni delavci. Med osebe, ki delajo, se štejejo tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

Zaposlene osebe so osebe, ki delajo pri delodajalcu (pri pravnih osebah, samostojnih podjetnikih ali drugih registriranih fizičnih osebah) in prejemajo plačo ter so na podlagi pogodbe o zaposlitvi obvezno socialno zavarovane. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena za nedoločen ali določen čas, ne glede na to, ali gre za zaposlitev s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Med zaposlene osebe se štejejo tudi pripravniki in osebe, udeležene pri javnih delih, ter družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe (če niso obvezno zavarovani na drugi podlagi). Med zaposlene osebe se ne štejejo študenti in dijaki, ki občasno delajo za delodajalca in prejemajo plačilo. Med zaposlene osebe se štejejo tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

Delež novonastalih podjetij med podjetji se izračuna kot delež novonastalih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo od števila vseh podjetij z vsaj eno zaposleno osebo (izražen v %).

Delež podjetij, ki so prenehala poslovati, med podjetji se izračuna kot delež podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, ki so prenehala poslovati, od števila vseh podjetij z vsaj eno zaposleno osebo (izražen v %).

Delež pet let preživelih podjetij med novonastalimi podjetji se izračuna kot delež pet let po nastanku še aktivnih (živih) podjetij z vsaj eno zaposleno osebo od števila novonastalih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, nastalih v t-5 (izražen v %).

Število novonastalih podjetij na 10.000 prebivalcev v regiji se izračuna tako, da se število novonastalih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo v regiji deli s številom prebivalcev v regiji*10.000.

Povprečna velikost novonastalih podjetij se izračuna tako, da se število oseb, ki delajo v novonastalih podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo, deli s številom novonastalih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo.

Pravne osebe so gospodarske družbe, zavodi, društva, državni organi in lokalne skupnosti, zadruge ter druge oblike poslovnih subjektov, ki z vpisom v ustrezní register oziroma evidenco ali z zakonom pridobijo lastnost pravne osebe.

Gospodarske družbe so pravne osebe, ki so v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD) organizirane v eno izmed naslednjih oblik družbe: družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.), družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.), delniška družba (d. d.), komanditna delniška družba (k. d. d.) in komanditna družba (k. d.).

Druge pravne osebe so vse preostale pravne osebe, ki niso gospodarske družbe.

Fizične osebe so samostojni podjetniki in druge registrirane fizične osebe (odvetniki, detektivi idr.)

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Standardna klasifikacija dejavnosti SKD 2008 <http://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf> je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2. Dostopna je na spodnji povezavi:

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF/dd5443f5-b886-40e4-920d-9df03590ff91?version=1.0>. Ta klasifikacija v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi.

Členitev Slovenije na vzhodni in zahodni del je druga raven členitve po Klasifikaciji statističnih teritorialnih enot oz. NUTS (Nomenclature des Unites Territorielle pour Statistique). Klasifikacija NUTS je bila vzpostavljena za statistične namene in temelji na upravni oz. institucionalni členitvi držav članic Evropske unije po enotnih merilih. Ozemlje Slovenije obsega na prvi ravni (NUTS 1) celotno državo, na drugi ravni (NUTS 2) se členi na dve enoti, t. i. kohezijski regiji (na vzhodno Slovenijo in zahodno Slovenijo), na tretji ravni (NUTS 3) pa se deli na 12 statističnih regij. Podatke o demografiji podjetij prikazujemo razčlenjene na drugi in tretji ravni, tj. na ravni NUTS 2 in NUTS 3. Od leta 2015 velja nova verzija klasifikacije NUTS. Več informacij o spremembah je na voljo na povezavi:

<http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

Vsote se zaradi zaokroževanja včasih ne ujemajo.

Statistični urad RS zagotavlja statistično **zaupnost podatkov**. Če obstaja možnost, da se z objavo podatkov o dejavnostih, ki jih opazujemo v raziskovanju Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, razkrije identiteta enote (podjetja), potem takega podatka ne objavimo oz. ga zakrijemo, tj. namesto njega vpišemo oznako »z«, v skupni vrednosti pa upoštevamo tudi vrednost zakritega podatka. Več informacij o varovanju zaupnosti na Statističnem uradu je na voljo na povezavi

<http://www.stat.si/StatWeb/FundamentalPrinciples/StatConf>

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- podatkovna baza SiStat: [Podjetja](#) - Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja; absolutni podatki, po dejavnostih (SKD2008), glede na pravnoorganizacijsko obliko ter velikosti podjetja glede na število zaposlenih in po kohezijskih in statističnih regijah po standardni klasifikaciji NUTS 2 in NUTS 3
- Prva objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): »Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): »Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, podrobni podatki, Slovenija, letno«.

- Evropski statistični urad (EUROSTAT)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasni podatki o podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, se objavijo 19 mesecev po koncu koledarskega leta obdobja. Končni podatki se pripravijo 12 mesecev po objavi začasnih podatkov.

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki sicer ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so prvi podatki zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, lahko zaradi nepopolnega zajema objavljeni kot manj natančni.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Podjetja so bila pred letom 2017 aktivna, če so med letom opazovanja izkazovala prihodke ali osebe, ki delajo.

Pred letom 2013 med zaposlene niso bili vključeni detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izobraževanje v tujino.

Z letom opazovanja 2017 so bile spremenjene metode za vstavljanje podatkov.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo (SPR-DEM-EBD/L)

področje: Podjetja, podpodročje: Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja

- Eurostat – OECD Manual on Business Demography Statistics
<http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-07-010-pdf>